

ATV Jord og Grundvand

Jordhåndtering i Danmark

- Alt det vi kan, gør og burde gøre

Deponering af jord i råstofgrave, de seneste afgørelser

Partner, advokat (H) Håkun Djurhuus, Bech-Bruun

Kort om en uhensigtsmæssig effekt af utilstrækkelig bortskaffelsesmuligheder

- Der køres i disse år meget store jordmængder ud på landbrugsejendomme.
  - Dette sker i vid udstrækning uden kontrol, grænseværdifastsættelse, egenkontrolvilkår mm.
  - Enkelte kommuner – i hvert fald Roskilde pt. – sætter nu vilkår vedrørende grænseværdi og egenkontrol svarende til §52 dispensationer og miljøgodkendelser.
  - Ofte køres der så store mængder ud på landbrugsejendomme at udlægningslaget er tykkere end 0,5 m.
  - Alt dette udgør en trussel mod jord og grundvand.
  - Dette kan virke ejendommeligt henset til det omsiggribende forbud mod udbredning af sprøjtemidler og gødning – Miljøbeskyttelseslovens §24 og §26a.
  - Er der overhovedet i Planloven hjemmel til at fastsætte konkrete vilkår vedrørende grænseværdier mv. – er det det formål landzonereglene skal varetage?
-

Jordforureningsloven §52 – dispensation til tilførsel af ren jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave

1.3 Retsafgørelser på tre måder

- I første kvartal 2017 prøvede retten i Roskilde og Københavns byret tre §52 afgørelser. To af afgørelserne vedrørte §52, stk. 2, nr. 2 (ekspropriationslignende forhold):

”Regionsrådet kan meddele dispensation fra forbuddet, såfremt

...

2. Råstofindvinderen eller ejeren med væsentlige økonomiske tab til følge afskæres fra en udnyttelse af ejendommen, som de efter hidtil gældende regler har haft særlig grund til at påregne.”

- En af afgørelserne vedrørte §52, stk. 2, nr. 3:

”3. der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og andre tilsvarende miljømæssige hensyn ikke taler imod.”

Jordforureningsloven §52 – dispensation til tilførsel af ren jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave (fortsat)

- Den første afgørelse - §52, stk. 2, nr. 3 – dispensation blev givet – ”Jyllinge Grusgrav” (MAD 2017.118P)
- Råstofgraven ligger i et OSD-område og i et indvindingsopland for Jyllinge Vandværk med nærmeste boring 900 meter vest for graven. Det primære magasin er spændt og ligger ca. 40 mut.
- Til dispensationsansøgningen var vedlagt en rapport fra DMR, der bl.a. konkluderede at ”...*hovedparten af grundvandsdannelsen afstrømmer i det sekundære magasin oven på lerlaget og ikke nedsiver igennem lerlaget til det primære magasin*”.
- Der var ikke indvinding af drikkevand fra det sekundære magasin.
- Der var konstateret tørre sandlag under lerlaget, og det vurderedes at den absolutte hovedpart af vandtransporten sker som en horisontal strømning over lerlaget.
- På foranledning af Region Sjælland udrettede Orbicon senere en rapport, der konkluderede at risikoen for en uønsket påvirkning af det primære magasin ville være yderst ringe deponering af klasse 1 jord i grusgraven.
- På denne baggrund meddelte Region Sjælland dispensation i henhold til §52, stk. 2, nr. 3.

Jordforureningsloven §52 – dispensation til tilførsel af ren jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave (fortsat)

- På baggrund af regionens egne miljøtekniske vurderinger og de foreliggende rapporter skærpede Region Sjælland vilkårene for egenkontrol. Herefter vurderede Region Sjælland, at der ikke ville være en væsentlig risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand og omgivelser ved meddelelse af dispensationen.
- Sendt fra Natur- og Miljøklagenævnet, der konkluderede:

”Ovenstående forhold taget i betragtning, og da det efter nævnets fagkyndige vurdering ikke er påvist, at forurenende stoffer fra fyldjorden ikke vil nå grundvandsmagasinet, er betingelserne for meddelelse af dispensation efter... ikke opfyldt.”
- Råstofindvinderen anlagde herefter sag mod Natur- og Miljøklagenævnet.
- Under retssagen blev der indhentet syn og skøn (Jacqueline Falkenberg, NIRAS). Skønserklæringen konkluderede ligesom Region Sjælland, DMR, og Orbicon at *”...et eventuelt forureningsbidrag, som skyldes udvaskning fra et ukendt og utilsigtet forurennet jordparti til det sekundære magasin, vil være uden betydning for vandkvaliteten i det primære grundvandsmagasin.”*
- På baggrund af den klare skønserklæring valgte nævnet at genoptage sagens behandling for herefter blot at gentage den tidligere afgørelses resultat, hvorefter retssagen fortsatte.

Jordforureningsloven §52 – dispensation til tilførsel af ren jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave (fortsat)

- Der medvirkede tre dommere ved sagens afgørelse på grund af sagens principielle karakter.
  - Retten konkluderede at: ” *Ved de foreliggende samstemmende faglige vurderinger findes sagsøger med høj grad af sikkerhed at have påvist, at tilførslen af jord til råstofgraven på de i dispensationen særligt skærpede vilkår, herunder at der alene tilføres ren intakt jord, ikke indebærer en risiko for forurening af det primære grundvandsmagasin.*”
  - Der var under sagen diskussion om hvorvidt JAGG trin 1-beregninger egnede sig til vurdering af risikoen for forurening af vandindvindingsanlæg eller grundvand. Det anførtes, at:

” *Retten kan henholde sig til det af skønsmanden anførte om, at JAGG trin 1-beregninger ikke egner sig til vurdering af risikoen for forurening af vandindvindingsanlæg eller grundvand i nærværende kontekst, idet der ikke er tale om en forurenede lokalitet men en opfyldning med ren intakt jord fra uforurenede lokaliteter.*”
  - Nævnet anfægtede ikke rigtigheden af Roskilde Rets dom. Sagen er upåanket.
  - Sagen blev henvist til fornyet behandling ved nævnet.
  - Spørgsmål: hvad gør nævnet i en sådan situation?
-

Jordforureningsloven §52 – dispensation til tilførsel af ren jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave (fortsat)

- Dommen blev afsagt den 24. marts 2017 – trods løfter om afgørelse inden jul har nævnet fortsat ikke truffet afgørelse.
  - Nævnet er underlagt de almindelige domstole og hermed den afsagte dom.
  - Hvis nævnet fastsætter yderligt skærpede vilkår eller nægter dispensation, vil nævnet blive sagsøgt med påstand om erstatningsansvar. Disse sager rummer typisk meget store værdier.
-

Nye afgørelser

Københavns Byrets dom af 16. marts 2017 i sag nr. BS 1A-1606/2014 (RGS 90 A/S – Ågesholm Grusgrav)

- Sagen drejede sig om, hvorvidt Natur og Miljøklagenævnets afgørelse af 22. marts 2013 om afslag på dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 2, til tilførsel af jord til tidligere råstofgrav i medfør var ugyldig.
  - Efter jordforureningslovens § 52, stk. 1, gælder der et generelt forbud mod tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave.
  - Der kan efter § 52, stk. 2, nr. 2, dispenseres fra forbuddet, hvis råstofvindere eller ejere med væsentlige økonomiske tab til følge afskæres fra en udnyttelse af ejendommen, som de efter hidtil gældende regler har haft særlig grund til at påregne.
-

Nye afgørelser

Københavns Byrets dom af 16. marts 2017 i sag nr. BS 1A-1606/2014 (RGS 90 A/S – Ågesholm Grusgrav) – fortsat

- RGS 90 A/S ansøgte den 5. marts 2009, med henvisning til jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 2, om dispensation til at tilføre klasse 1-jord til den omhandlede råstofgrav.
  - Ansøgningen om dispensation var begrundet i, at RGS 90 A/S på grund af ejendommens lokalplan samt miljøgodkendelse har berettigede forventninger om at kunne modtage uforurennet jord i råstofgraven, indtil råstofgraven, som forudsat i lokalplanen, er opfyldt til et niveau svarende til det omkringliggende terræn. RGS 90 A/S angav, at han ville blive påført et væsentligt økonomisk tab, såfremt dispensation ikke meddeltes.
  - Det centrale i sagen var, hvorvidt RGS 90 A/S havde sådanne berettigede forventninger om at kunne tilføre jord til råstofgraven, som kunne begrunde dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 2?
-

Nye afgørelser

Københavns Byrets dom af 16. marts 2017 i sag nr. BS 1A-1606/2014 (RGS 90 A/S – Ågesholm Grusgrav) – fortsat

- RGS 90 A/S, havde overordnet gjort gældende:
    - 1) at det af den for ejendommen gældende lokalplan (bilag 2) følger, at Ågesholm Fyldplads skal opfyldes til oprindeligt terræn, hvorfor RGS 90 har særlig grund til at forvente at kunne tilføre jord til opfyldning til terræn,
    - 2) at det af samtlige miljøgodkendelser til indretning og drift af fyldplads (bilag 3), samt knusningsanlæg på fyldpladsen (bilag 5) følger, at krav om efterbehandling skal ske i overensstemmelse med lokalplanens krav, dvs. opfyldning til oprindeligt terræn, hvorfor RGS 90 har særlig grund til at forvente at kunne tilføre jord til opfyldning til terræn,
    - 3) at Københavns Amts påbud om nedlukning af fyldpladsen (bilag B) også forudsætter opfyldning i overensstemmelse med lokalplanens krav, samt at opfyldning skal ske med såkaldt klasse 1-jord,
    - 4) at de i sagen frembragte skønserklæringer (bilag 8, D og E) dokumenterer et væsentligt økonomisk tab for RGS 90 A/S i størrelsesordenen 28.209.600 - 33.480.000 kr., hvis RGS 90 A/S nægtes sin ret til at tilføre fyldpladsen jord for at fylde op til oprindeligt terræn.
-

Nye afgørelser

Københavns Byrets dom af 16. marts 2017 i sag nr. BS 1A-1606/2014 (RGS 90 A/S – Ågesholm Grusgrav) – fortsat

Byrettens dom:

- ♦ Efter lokalplanen og miljøgodkendelserne fremstod det som en mulighed, at der kunne tilføres jord udefra til råstofgraven i forbindelse med efterbehandling til landbrugsformål. Derimod indeholder hverken lokalplanen eller miljøgodkendelserne krav eller forudsætninger herom.
  - ♦ RGS 90 A/S har endvidere ved fremsendelse af efterbehandlingsplanen anført, at der ikke vil blive reableret til oprindeligt terræn.
  - ♦ RGS 90 A/S har på denne baggrund ikke godtgjort, at selskabet er blevet afskåret fra en udnyttelse af ejendommen, som selskabet efter de hidtil gældende regler har haft særlig grund til at påregne.
  - ♦ Sagsøgte, Natur- og Miljøklagenævnet, nu Miljø- og Fødevareklagenævnet, frifindes.
-

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm)

- Sagen drejede sig om, hvorvidt den af Miljø- og Fødevareklagenævnet meddelte dispensation af 16. juni 2015 til modtagelse af uforurenet jord i medfør af jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 2, til Ågesholm Grusgrav, der er ejet af DSV Transport A/S var så restriktiv, at den skulle tilsidesættes som ugyldig.
  - DSV Transport havde nedlagt påstand om, at Miljø- og Fødevareklagenævnets dispensation af 16. juni 2015 var ugyldig.
  - I tilfælde af, at DSV fik medhold i, at dispensationen var ugyldig tilpligtedes Miljøstyrelsen at anerkende, at være forpligtet til at svare DSV fuld ekspropriationserstatning i forhold til det tab som DSV måtte lide som følge af Nævnets afgørelse af 16. juni 2015.
-

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm) – fortsat

Historik

19-12-97: Københavns Amt meddelte den 19. december 1997 dispensation til tilførsel af ren jord til Ågesholm Grusgrav efter ansøgning fra DSV.

21-05-00: Afgørelsen blev påklaget til Miljøstyrelsen, som den 21. maj 2000 meddelte dispensation til, at grusgraven kunne modtage uforurenet jord, men med en reduceret jordmængde i forhold til den påklagede dispensation, således at jordmængden svarede til den mængde, der skulle bruges til etablering af et skræntanlæg i forbindelse med et vejtracé.

19-01-17: Miljøstyrelsens afgørelse blev indbragt for domstolene af DSV Transport. Østre Landsret afgjorde ved dom af 19. januar 2007, at sagen skulle hjemvises ned henblik på, at der blev truffet afgørelse om yderligere dispensation.

20-05-09: Region Hovedstaden meddelte den 20. maj 2009 dispensation til modtagelse af uforurenet jord af en betydelig større jordmængde end i Miljøstyrelsens dispensation af 21. maj 2000.

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm) – fortsat

- Var Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse ugyldig?
  - Havde DSV krav på en mere lempelig dispensation efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 2?
-

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm) – fortsat

Byrettens begrundelse:

- Det fremgår af jordforureningslovens § 52, stk. 1, at tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt.
- Regionsrådet kan dog efter § 52, stk. 2, meddele dispensation fra forbuddet, bl.a. såfremt råstofvindvinderen eller ejeren med væsentlige økonomiske tab til følge afskæres fra en udnyttelse af ejendommen, som de efter hidtil gældende regler har haft særlig grund til at påregne, jf. § 52, stk. 2, nr. 2, eller der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og andre tilsvarende miljømæssige hensyn ikke taler imod, jf. § 52, stk. 2, nr. 3.
- Ved sagens bedømmelse tager retten udgangspunkt i Østre Landsrets dom af 19. januar 2007, hvorefter landsretten hjemviste sagen til Miljøstyrelsen med henblik på, at der af de administrative myndigheder kunne træffes bestemmelse om yderligere dispensation med hjemmel i jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 2.

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm) – fortsat

Byrettens begrundelse (fortsat):

- Det fremgår af landsrettens afgørelse, at grundvandsmagasinet under Ågesholm Grusgrav er sårbart på grund af et tyndt lag moræneler, at området er udlagt som et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), at det i forbindelse med tilførsel af jord udefra ikke vil kunne undgås, at der i nogen grad vil blive tilført forurenede jord til grusgraven, samt at dette vil kunne udgøre en forureningsrisiko i forhold til grundvandet.
- Retten finder derfor, at det er i denne kontekst, at nærværende sag skal afgøres, idet det således allerede af landsretten er fastslået, at der ikke må foreligge en sådan risiko.
- Retten lægger til grund, at der ved nævnets afgørelse for en række stoffer er fastsat særlige grænseværdier, der er skærpede i forhold til Sjællandsvejledningens klasse 0-jord, og at grænseværdierne for flere af stofferne ud fra et forsigtighedsprincip på baggrund af udviklingen i de forhåndenværende analysemetoder er fastsat til detektionsgrænsen.
- Retten har ikke grundlag for at tilsidesætte nævnets vurdering af behovet for efter et forsigtighedsprincip at fastsætte grænser, der i det skete omfang afviger fra Sjællandsvejledningen, idet der herved er lagt vægt på navnlig, at der er tale om et særlig sårbart område, og at der ikke foreligger oplysninger om lokale nedbrydningsrater for de omhandlede stoffer, der er nedbrydelige.

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm) – fortsat

Byrettens begrundelse (fortsat):

- Retten finder, at det på denne baggrund var sagligt at fastsætte vilkår som sket for at beskytte de særlige sårbare forhold i Ågesholm Grusgrav mod forurening af grundvandet.
- Retten finder ikke, at skønserklæringen, der vedrører klasse 1-jord, dokumenterer, at den meddelte dispensation, der vedrører klasse 0-jord, er givet på økonomisk urimelige vilkår.
- Retten finder på baggrund af forarbejderne til miljøbeskyttelseslovens § 20 a og jordforureningslovens § 52, at der ikke er grundlag for at undtage visse stoffer i medfør af lovens § 2, stk. 3, idet det fremgår af forarbejderne, at der teoretisk består risiko for forurening selv ved deponering af uforurenet jord, dels på grund af humusstoffer, og dels fordi der ofte er tale om placering af store mængder jord. Retten bemærker herved, at bestemmelsen i jordforureningslovens § 52 om forbud mod tilførsel af jord til råstofgrave på baggrund af lovens formål og forarbejderne til bestemmelsen også må omfatte jord, som er dokumenteret ren for farlige stoffer og derfor ikke kan anses for forurenet jord.
- Det er derfor ikke uhjemlet eller - som anført af Transport- ulovligt at anvende jordforureningslovens § 52 i forhold til stoffer, der er undtaget fra lovens anvendelsesområde.

Nye afgørelser

Dom fra Retten i Roskilde af 31. maj 2017 i sag nr. BS 1A-125/2016 (DSV Transport A/S – Ågesholm) – fortsat

Byrettens dom:

- Sammenfattende finder retten således, at DSV Transport ikke har godtgjort, at nævnets afgørelse af 16. juni 2015 er ugyldig.
  - De sagsøgte, Miljø- og Fødevareklagenævnet og Miljø- og Fødevareministeriet v/Miljøstyrelsen, frifindes.
-

Kontakt

Håkun Djurhuus

Partner, advokat (H)

Konfliktløsning, Entreprise, forsikring og Transport

T +45 72 27 33 44

M +45 25 26 33 44

E djur@bechbruun.com

Copenhagen
Denmark

Aarhus
Denmark

Shanghai
China

T +45 72 27 00 00
www.bechbruun.com